

MILIEU- EN NATUURRAAD VAN VLAANDEREN

Advies

van 24 september 2002

over het voorontwerp van

benchmarkingconvenant inzake

energie-efficiëntie in de industrie

D/2002/7080/A39

Overname wordt verwelkomd, mits bronvermelding

© 2002 Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen
Kliniekstraat 25, 4de verdieping
B-1070 Brussel
tel. 02-558 01 30
fax 02-558 01 31
e-mail: info@minaraad.be
internet: www.minaraad.be

Inleiding

De MiNa-Raad ontving de adviesvraag omtrent het voorontwerp van benchmarkingconvenant inzake energie-efficiëntie in de industrie op 22 augustus 2002. Het advies van de MiNa-Raad werd binnen de 30 kalenderdagen gevraagd.

De Raad betreurt dat hij omtrent een dergelijk belangrijk instrument in het Vlaamse klimaatbeleid zo laatijdig en bovendien binnen een dergelijk korte termijn om advies werd gevraagd.

De Raad brengt zijn advies desalniettemin uit op 24 september 2002, wat in de mate van het mogelijke tegemoet komt aan deze gevraagde adviestermijn.

De Raad vraagt dat, ondanks de late fase waarin hij om advies werd gevraagd, met zijn opmerkingen alsnog terdege zou worden rekening gehouden.

De Raad verwijst ook naar zijn advies van 4 juli 2002 over de inpassing van economische instrumenten in het Vlaamse klimaatbeleid, waar hij ook reeds enkele aanbevelingen deed inzake de benchmarking- en auditconvenanten.

Het ABVV, het ACLVB, het ACV, de Boerenbond, de UNIZO en het VEV onthouden zich bij dit advies.

Prof. dr. R. F. Verheyen
Voorzitter MiNa-Raad

Samenvatting

De Vlaamse overheid heeft ervoor gekozen om in zijn klimaatbeleid t.a.v. de industrie een belangrijke rol toe te kennen aan het instrument “convenanten” (vrijwillige overeenkomsten tussen de overheid en belanghebbende partijen). M.b.t. de energie-intensieve industrie werd, naar Nederlands voorbeeld, gekozen voor het instrument “benchmarkingconvenant”. Dergelijk convenant is erop gericht dat zoveel mogelijk grote energie-intensieve procesinstallaties, volgens de in het convenant afgesproken procedures, op het gebied van energie-efficiëntie zo snel mogelijk, doch uiterlijk in 2012 tot “de Wereldtop” zullen behoren. Door enkel verplichtingen op te leggen op het gebied van energie-efficiëntie van de procesinstallaties, wordt gegarandeerd dat de deelnemende bedrijven/sectoren in hun groei niet worden belemmerd, indien deze tenminste energie-efficiënt gebeurt.

De Raad heeft, waar noodzakelijk, het benchmarkingconvenant samen met het voorontwerp van CO₂/REG-decreet en het ontwerp van Vlaams klimaatbeleidsplan 2002-2005 bestudeerd. Uit deze studie blijkt volgens de Raad dat het benchmarkingconvenant te weinig kadert binnen een allesomvattend (geïntegreerd) Vlaams klimaatbeleid. Het grotendeels ontbreken van deze integratie brengt volgens hem het succes en de milieudoel-treffendheid van het convenant in gevaar.

Een eerste belangrijke aanduiding van dit gebrek aan integratie, is het vooralsnog afwezig zijn van een federale CO₂/energieheffing. Deze heffing moet de energie-intensieve bedrijven er juist toe aanzetten het benchmarkingconvenant te onderschrijven, en moet tevens een stimulans zijn om het convenant op een correcte manier na te leven. Zolang deze federale CO₂/energieheffing achterwege blijft, blijft de tegenprestatie van de overheid zonder voorwerp en blijft de “stok achter de deur” achterwege. De Raad vraagt de Vlaamse overheid bijkomende inspanningen te doen om de (in het regeringsakkoord voorziene) bijkomende energie-fiscaliteit op federaal niveau mee te helpen realiseren.

Met de vraag naar een meer geïntegreerd Vlaams klimaatbeleid, wenst de Raad ten tweede te vermijden dat bepaalde voorafnames worden gedaan inzake de sectorale verdeling van de lasten en plichten die nodig zullen zijn ter realisatie van de absolute broeikasgas-reductiedoelstelling in Vlaanderen. Hij vraagt daarom ook dat in het benchmarking-convenant een bepaling wordt voorzien dat voorkomt dat een ongelimiteerde groei (inzake CO₂-emissies) van de deelnemende bedrijven/sectoren, zou gecompenseerd dienen te worden door extra reductieverplichtingen op te leggen aan andere sectoren, en dit op zo'n wijze dat deze laatsten onrechtmatig in hun eigen ontwikkelingsmogelijkheden zouden worden beperkt. De Raad meent dat deze bepaling erin zou moeten bestaan dat een absoluut indicatief plafond wordt gesteld aan de totale emissies van alle deelnemende bedrijven/sectoren, waarboven de extra uitstoot door (of op kosten van) de deelnemende sectoren dient te worden gecompenseerd.

Een derde gebrek inzake integratie, heeft betrekking op de summier uitgewerkte relatie tussen het voorgestelde benchmarkingconvenant en de bevoegdheden van de milieuvergunningverlenende overheden. Deze relatie zou veel uitgebreider aan bod dienen te komen, enerzijds om de uitvoering van de maatregelen vervat in de energie-efficiëntieplannen van de deelnemende bedrijven te kunnen garanderen, en anderzijds om niet-deelnemende bedrijven ertoe aan te zetten om gelijkaardige inspanningen te leveren. Enkel dit laatste wordt voorzien in het voorontwerp CO₂/REG-decreet.

Ook inzake het subsidiebeleid ten aanzien van rationeel energiegebruik, bemerkt de MiNa-Raad een gebrek aan integratie. Bedrijven die het convenant ondertekenen, en daardoor van tal van mogelijks nieuwe regelgeving inzake rationeel energiegebruik worden vrijgesteld (en daardoor dus reeds een indirecte subsidie genieten), zouden volgens de huidige bepalingen van het benchmarkingconvenant op aanvullende directe steun van de Vlaamse overheid kunnen rekenen. De Raad meent dat het toekennen van dergelijk dubbel voordeel moet beschouwd worden als een dubbele "subsidie" die moet worden uitgesloten.

Naast het vastgesteld gebrek aan een geïntegreerd Vlaams klimaatbeleid, gaat de Vlaamse overheid in het benchmarkingconvenant volgens de Raad te verregaande verplichtingen aan inzake de vrijstelling van een mogelijke CO₂/energieheffing. Volgens de Raad kan – naar analogie met de regelgeving in het Verenigd Koninkrijk en Nederland – enkel sprake zijn van een gedeeltelijke vrijstelling van dergelijke heffing, aangezien een volledige vrijstelling in strijd is met het principe van "de vervuiler betaalt" en elke bijkomende stimulans op het vlak van verbetering van de energie-efficiëntie doet vervallen. Bovendien meent de Raad dat de wederprestaties van de Vlaamse overheid beperkt zouden moeten blijven tot het vrijwaren van maatregelen die rechtstreeks (op bedrijfsniveau) gericht zijn op het verbeteren van de energie-efficiëntie van de deelnemende bedrijven. Algemene generieke maatregelen inzake het bevorderen van hernieuwbare energie en de verbetering van de energie-efficiëntie bij de toeleveranciers (transport, energieleveranciers, ...) mogen geenszins door deze convenant onmogelijk gemaakt worden.

Meer specifiek formuleert de Raad ook bedenkingen bij bv. de regiomethode die kan worden gehanteerd ter vaststelling van de Wereldtop. Ook doet hij enkele suggesties om ook het niet-energetisch energiegebruik (feedstock) beter te specificeren (en te beperken tot energiedragers die via “producten” mee “verhuizen” naar buiten de vestiging). Verder meent de Raad dat Ondernemingen die (krachtens de benchmarkstudie) reeds tot de Wereldtop zouden behoren, nog steeds verplicht zouden moeten worden om de rendabele maatregelen ter verbetering van de energie-efficiëntie uit te voeren. Tenslotte kant de Raad zich tegen de mogelijkheid die in het convenant wordt geboden om de moeilijkste (en duurste) maatregelen uit het energie-efficiëntieplan van de Onderneming (en die deze in staat moet stellen om effectief de Wereldtop te behalen), te substitueren met flexibele mechanismen voorzien in het Protocol van Kyoto. De Raad doet hieromtrent een tegenvoorstel.

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Samenvatting	5
Inhoudsopgave	9
Overzicht tabellen en figuren	11
1. Situering	13
2. Algemene opmerkingen	16
2.1. Bijdrage van het benchmarkingconvenant tot de absolute emissiereductie-doelstelling	16
2.2. Gebenchmarkte sectoren vs. andere sectoren	18
2.3. Benchmarkingconvenant in relatie tot het principe “de vervuiler betaalt”	19
2.4. Gevolgen van het opnemen van primair energieverbruik in het benchmarkingconvenant	20
2.5. Termijnen en tijdsplanningen	21
2.6. Relatie van het benchmarkingconvenant met het vergunningenbeleid	24
3. Artikelsgewijze opmerkingen	25
3.1. Artikel 1 – Definities	25
3.2. Artikel 2 – Doelstelling	26
3.3. Artikel 3 – Toetreding	26
3.4. Artikel 4 – Vaststellen van de Wereldtop en van de afstand tot de Wereldtop	28

- 3.5. Artikel 5 – Termijn en maatregelen voor het bereiken van de Wereldtop 32
- 3.6. Artikel 6 – Fasering van maatregelen 33
- 3.7. Artikel 7 – Monitoring en verslaggeving door de Onderneming 36
- 3.8. Artikel 9 – De Commissie Benchmarking 37
- 3.9. Artikel 10 – Het Verificatiebureau 38
- 3.10. Artikel 12 – Verplichtingen van het Vlaamse Gewest 40
- 3.11. Artikel 15 – Evaluatie 42
- 3.12. Artikel 18 – Opzegging 43
- 3.13. Artikel 19 – Sancties 43

Overzicht tabellen en figuren

Overzicht van tabellen

- Tabel 1** CO₂-emissies in de industrie 14
Tabel 2 Het aandeel van de industrie in de totale CO₂-emissies 14
Tabel 3 Het verwachte reductiepotentieel van het benchmarkingconvenant 15
Tabel 4 Vermelde termijnen en tijdsplanningen in het benchmarkingconvenant 22

Overzicht van figuren

- Figuur 1** De marginale CO₂-emissiereductiekostencurve voor de Belgische industrie 17
Figuur 2 Beperkte schematische weergave van het tijdspad vermeld in het benchmarkingconvenant 21
Figuur 3 Mogelijke ongewenste resultaten van het gebruik van de decielmethode 29
Figuur 4 Toelichtende figuur over de regiomethode 30

1. Situering

[1] **Benchmarkingconvenant.** De Vlaamse overheid heeft ervoor gekozen om in zijn klimaatbeleid t.a.v. de industrie een belangrijke rol toe te kennen aan het instrument “convenanten”. M.b.t. de energie-intensieve industrie werd, naar Nederlands voorbeeld, gekozen voor het instrument “benchmarkingconvenant”. Dergelijk type convenant wordt gesloten tussen energie-intensieve bedrijven en de Vlaamse overheid, waarbij beiden enkele engagementen aangaan.

Het convenant is erop gericht dat zoveel mogelijk grote energie-intensieve procesinstallaties, volgens de in het convenant afgesproken procedures, op het gebied van energie-efficiëntie zo snel mogelijk, doch uiterlijk in 2012 tot de Wereldtop¹ zullen behoren. Om die wereldtop te bepalen wordt een “benchmarking”studie – maatstafvergelijking – doorgevoerd die periodiek wordt herhaald. Achterliggende bedoeling van het benchmarkingconvenant is een bijdrage te leveren aan de realisatie van de Vlaamse doelstellingen inzake de terugdringing van broeikasgasemissies (stabilisatie in 2005 t.o.v. 1990 en de – nog te verdelen – min 7,5 % doelstelling in 2008-2012 t.o.v. 1990).

De tegenprestaties van de Vlaamse overheid moeten er voor zorgen dat de deelnemende bedrijven en sectoren niet onrechtmatig in hun ontwikkelingskansen zouden worden beperkt.

[2] **Verwachte bijdrage van het benchmarkingconvenant tot de realisatie van de Vlaamse CO₂-doelstellingen.** De nota aan de Vlaamse regering (die geldt als memorie van toelichting bij het voorontwerp van convenant) en het ontwerp Vlaams klimaatplan bevatten een

1) Wat de “Wereldtop” precies betekent, wordt in het convenant bepaald in art. 4.

aantal cijfergegevens omtrent de huidige en verwachte CO₂-emissies in de Vlaamse industrie. Een overzicht hiervan wordt in Tabel 1 weergegeven.

**TABEL 1: CO₂-EMISSIONS IN DE INDUSTRIE
(MET BEMERKINGEN OMTRENT METHODIEK HIERONDER)**

jaartal	CO ₂ -emissie industrie totaal (in kton)		CO ₂ -emissie n.a.v. verbruik brandstoffen (in kton)	CO ₂ -emissie n.a.v. verbruik elektriciteit (in kton)
1990	24.057	waarvan	15.396	8.661
2000	23.565		14.582	8.983
2005 (BAU-scenario)	24.402		14.546	9.856

Het is voor de Raad zeer onduidelijk of in deze CO₂-emissies ook de niet-energetische CO₂-emissies zijn opgenomen: dit zijn 1) de CO₂-emissies tengevolge van het gebruik van energie als grondstof (vnl. in de chemie), alsook 2) de CO₂-emissies die niet-energiegebonden zijn (bij afvalverbranding, cement en staalproductie). De Raad vermoedt dat, indien deze CO₂-emissies worden meegerekend en toegerekend aan de industrie, de in Tabel 1 vermelde CO₂-emissies van de industrie veel hoger liggen.

In Tabel 2 wordt weergegeven welk aandeel in de totale CO₂-uitstoot in Vlaanderen, de Vlaamse industrie (excl. transport) daardoor (volgens methodiek gebruikt in Tabel 1) vertegenwoordigt.

TABEL 2: HET AANDEEL VAN DE INDUSTRIE IN DE TOTALE CO₂-EMISSIONS

jaartal	CO ₂ -emissie Vlaanderen totaal (in kton)	CO ₂ -emissie industrie totaal (in kton)	aandeel industrie
1990	67.666	24.057	35,55 %
2000	76.264	23.565	30,90 %
2005 (BAU-scenario)	82.322	24.402	29,64 %

Bepalingen in het ontwerp van Vlaams klimaatbeleidsplan 2002-2005 schatten dat alle acties/projecten in de industrie (dus ook de niet energie-intensieve industrie) in 2005 kunnen leiden tot een besparing van 1.000 kton CO₂-emissies (een soort BAU+-scenario). In 2012 zou dit potentieel van alle acties 4 maal zo groot zijn (i.e. 4.000 kton).

Het aandeel van het benchmarkingconvenant in deze totale reductiepotentiëlen voor de industrie wordt geschat op ongeveer 50 %² (ca. 500 kton tegen 2005 en 2.000 kton tegen 2012). In de bijlagen bij het ontwerp van Vlaams klimaatbeleidsplan 2002-2005 (p. 177) wordt de bijdrage van het benchmarkingconvenant ingeschat (let wel: CO₂-eq. effect), zoals in Tabel 3 weergegeven:

TABEL 3: HET VERWACHTE REDUCTIEPOTENTIEEL VAN HET BENCHMARKINGCONVENANT

reductiepotentieel (in kton CO ₂ eq) in 2005 t.o.v. BAU	reductiepotentieel (in kton CO ₂ -eq) in 2010 t.o.v. BAU
410	2.185

[3] **Vestigingen en procesinstallaties.** Een onderneming die het benchmarkingconvenant ondertekent, kan vrij bepalen voor welke vestigingen van haar onderneming zij toetreedt. Een onderneming kan er derhalve bv. voor opteren aan het convenant deel te nemen voor 2 van 4 van haar energie-intensieve vestigingen.

Vanaf het moment een Onderneming echter voor een welbepaalde vestiging het convenant heeft ondertekend, zal zij verplicht worden de Wereldtop te bepalen voor de alle aldaar aanwezige procesinstallaties. Deze Wereldtop zal voor de meeste procesinstallaties worden bepaald via een benchmarkingstudie (volgens in het voorontwerp van benchmarkingconvenant drie mogelijke methodes). Voor het resterende kleinere gedeelte van het energiegebruik binnen de vestiging kan worden gekozen voor de Methode van Doorlichting.

2) Zie: nota aan de Vlaamse regering, p. 6.

2. Algemene opmerkingen

2.1. Bijdrage van het benchmarkingconvenant tot de absolute emissiereductiedoelstelling

- [4] **Situering.** In paragraaf [2] werd weergegeven welke bijdrage van het benchmarkingconvenant wordt verwacht in functie van de Vlaamse doelstellingen inzake de reductie van broeikasgasemissies. Deze cijfers zijn terug te vinden in de nota aan de Vlaamse regering en het ontwerp van Vlaams klimaatbeleidsplan 2002-2005.
- [5] **Visie van de Raad.** De MiNa-Raad vindt het geraamde reductiepotentieel van het benchmarkingconvenant aan de conservatieve kant³. De Raad wijst erop dat het benchmarkingconvenant in Nederland heeft geleid tot een daling van de CO₂-emissies met 13% en dit terwijl de gevatte Nederlandse bedrijven en sectoren reeds eerder vielen onder het systeem van de Meerjarenaafspraken (MJA)⁴. Deze MJA leidden reeds tot een niet onaanzienlijke absolute reductie van de broeikasgasuitstoot in de betrokken sectoren.

Dat een grotere daling van de broeikasgasemissies te verwachten valt, kan ook worden afgeleid uit een studie van ECONOTEC⁵. Deze studie suggereert dat in de Belgische

3) Het is voor de Raad trouwens onmogelijk om te achterhalen hoe deze verwachte bijdrage werd berekend.

4) Zie o.a.: 1) Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. Uitvoeringsnota Klimaatbeleid. Deel I: Binnenlandse maatregelen,

en 2) Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) & Energieonderzoek Centrum Nederland (ECN). Optiedocument voor emissiereductie van broeikasgassen.

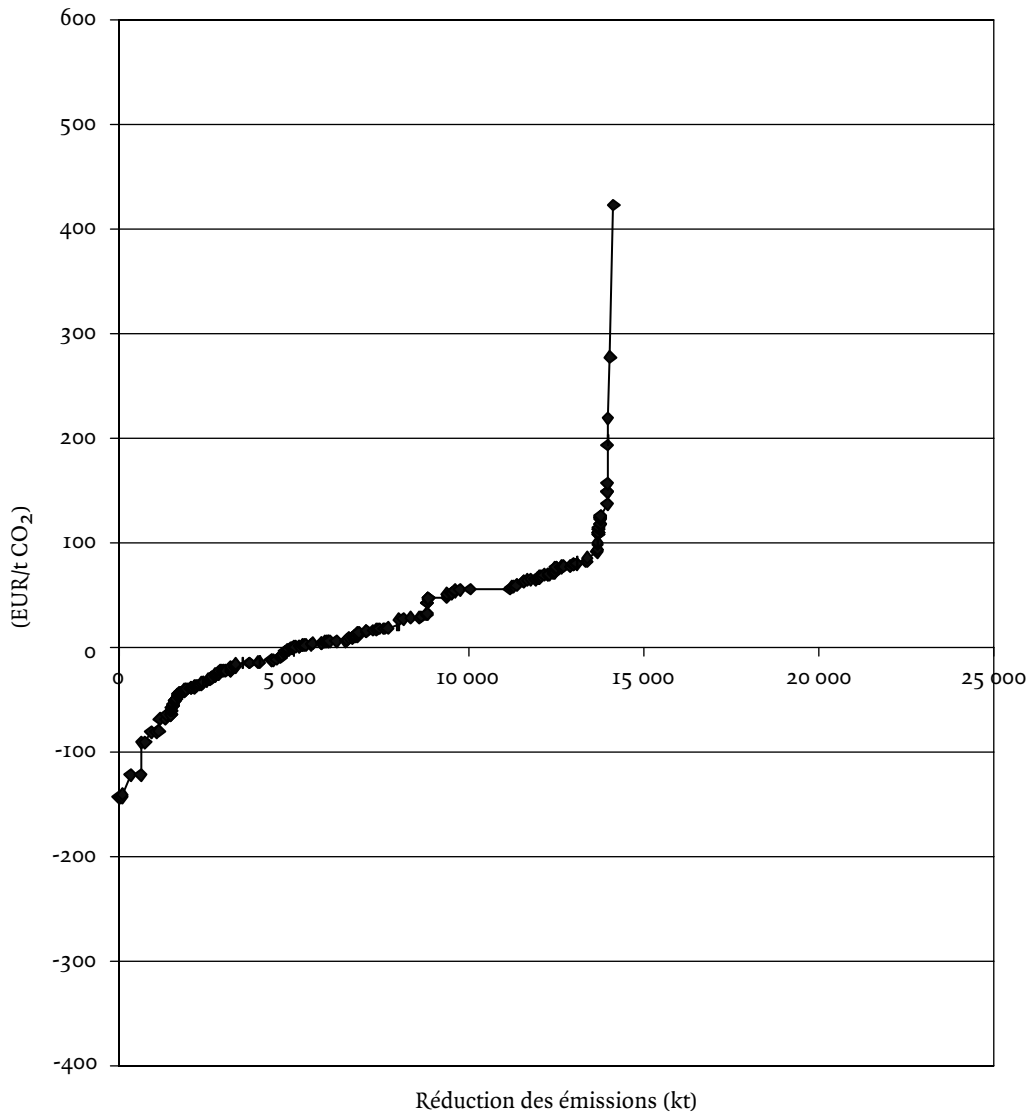
5) Zie: website van het DWTC (Federale Diensten voor Wetenschappelijke, Technische en

Culturele Aangelegenheden) op http://www.belspo.be/belspo/ostc/geninfo/publ/rappCG2131_nl.stm. Titel van het rapport heet: "Rapport d'avancement: Application du modèle EDM au développement de scénarios d'émissions de CO₂ à l'horizon 2010 pour la Belgique, ECONOTEC, avril 2001".

industrie nog meer dan 5 Mton CO₂-emissies zouden kunnen gereduceerd worden aan een negatieve kost, en gevoelig meer aan slechts een beperkte marginale reductiekost (zie Figuur 1).

FIGUUR 1: DE MARGINALE CO₂-EMISSIONREDUCTIEKOSTENCURVE VOOR DE BELGISCHE INDUSTRIE

Coût marginal de réduction des émissions de CO₂ en 2010 (à partir du scénario de référence)
Belgique - INDUSTRIE
 Taux d'actualisation 30%

2.2. Gebenchmarkte sectoren vs. andere sectoren

- [6] **Situering.** De uitgangspunten van het benchmarkingconvenant zijn zo gekozen dat aan de Vlaamse energie-intensieve industrie de mogelijkheid wordt geboden om verder te groeien, met de uitdrukkelijke voorwaarde dat die groei op de meest energie-efficiënte manier gebeurt. Daartegenover staat het feit dat Vlaanderen geconfronteerd wordt met een absolute doelstelling inzake de terugdringing van broeikasgasemissies (en daarmee gepaard gaand een absolute doelstelling inzake de vermindering van het energie-verbruik).
- [7] **Gevolgen.** Een volledige vrijgeleide geven aan de energie-intensieve industrie om verder en verder te groeien, kan voor andere sectoren/doelgroepen belangrijke implicaties hebben. Ook al zou de Vlaamse energie-intensieve industrie tot de meest energie-efficiënte van de wereld behoren, dan nog kan het zijn dat daardoor de CO₂-emissies in Vlaanderen in absolute zin sterk stijgen. Deze extra-uitstoot zal ofwel gecompenseerd moeten worden door gebruik te maken van aanvullende flexibele mechanismen in het kader van het Protocol van Kyoto, ofwel door van andere sectoren/doelgroepen (nog) meer inspanningen te vereisen zodat alsnog de Vlaamse (absolute) doelstelling inzake de terugdringing van broeikasgasemissies gerealiseerd kan worden. De extra inspanningen die dan gevergd zouden worden van andere sectoren of doelgroepen behoren misschien niet tot hun mogelijkheden, en zijn mogelijk noch economisch (te dure maatregelen), noch sociaal te verantwoorden.
- [8] **Visie van de Raad.** De Raad meent daarom dat in het voorontwerp van benchmarkingconvenant tenminste de mogelijkheid dient voorzien te worden om (ev. bij de eerste evaluatie van het convenant) een absoluut indicatief plafond te stellen aan de totale emissies van alle deelnemende bedrijven/vestigingen. Indien de emissies van de deelnemende bedrijven tijdens de looptijd van het convenant boven dit indicatief plafond zouden stijgen, meent de Raad dat de deelnemende bedrijven verplicht moeten kunnen worden om een financieringsmechanisme op te zetten dat de meeruitstoot kan compenseren (door bv. in andere sectoren reductiemaatregelen te realiseren of emissierechten aan te kopen binnen het Europees systeem van verhandelbare emissierechten). Enkel op deze manier kan de Vlaamse overheid garanderen dat in het vrijwaren van de groeimogelijkheden van de deelnemende bedrijven of sectoren, de ontwikkelingskansen van andere doelgroepen/sectoren niet onrechtmatig zouden worden ingeperkt.

2.3. Benchmarkingconvenant in relatie tot het principe “de vervuiler betaalt”

[9] **Situering.** De Vlaamse overheid gaat als tegenprestatie verregaande verbintenissen aan t.o.v. de Vlaamse energie-intensieve industrie. Zo wordt in het convenant bepaald dat “(voor⁶) wat betreft de betrokken vestigingen geen [Vlaamse] energie- of CO₂-taks voor de Ondernemingen⁷” zal worden opgelegd (art. 12, lid 1). Bovendien wordt bepaald dat “het Vlaamse Gewest alles in het werk zal stellen opdat de bedrijven, die een convenant ondertekend hebben, vrijgesteld zouden worden van de verplichtingen, opgelegd door Belgische of Europese maatregelen, gericht op energiebesparing of CO₂-reductie” (art. 12, lid 4). Hieronder wordt volgens de Raad o.m. een eventueel toekomstige federale of Europese CO₂/energieheffing verstaan, of een toekomstig systeem van verhandelbare emissierechten.

[10] **Gevolgen.** Een volledige vrijstelling van CO₂/energieheffing als wederprestatie van de overheid, zorgt ervoor dat de milieukost die het aanzienlijke energiegebruik (en de daarmee gepaard gaande uitstoot van broeikasgassen) van deze bedrijven met zich meebrengt, niet wordt geïnternaliseerd in de energieprijzen, wat in strijd is met het principe “de vervuiler betaalt”.

Daardoor zorgt een volledige vrijstelling van CO₂/energieheffing voor onvoldoende prikkels op de markt om energie-intensieve producten en diensten te vervangen door minder energie-intensieve, en om te blijven streven naar nieuwe efficiëntieverbeteringen (ook al is de Wereldtop reeds bereikt).

[11] **Visie van de Raad.** Bijkomende energiefiscaliteit in de Vlaamse energie-intensieve industrie moet, wegens voormelde redenen wel mogelijk zijn, indien deze op Europees niveau zou worden ingevoerd, en gepaard zou gaan met een verlaging van sociale lasten. Volgens de Raad mag de Vlaamse overheid zich daarom niet verbinden tot het volledig uitsluiten van bijkomende energiefiscaliteit voor de toetredende Ondernemingen. Met de huidige bewoordingen van de verplichting van de Vlaamse overheid, blokkeert het benchmarkingconvenant een noodzakelijke ecologische belastinghervorming die in de mate van het mogelijke tegemoet moet treden tot het meer algemeen toepassen van het principe “de vervuiler betaalt”.

De Raad merkt op dat in het Verenigd Koninkrijk bedrijven die een energie-efficiëntieconvenant afsluiten slechts voor maximaal 80% vrijgesteld kunnen worden van de energieheffing die rust op het energetisch verbruik (“Climate Change Levy”) en dat ook in Nederland de energie-intensieve industrie niet volledig vrijgesteld is van CO₂/energie-

6) In heel het voorontwerp van benchmarkingconvenant moet “voor wat betreft” vervangen te worden door “wat betreft”.

7) Waar de MiNa-Raad in zijn advies het begrip “Ondernemingen” vermeldt (met hoofdletter “O”), bedoelt hij hiermee hetzelfde

als in het voorontwerp van benchmarkingconvenant wordt bedoeld: nl. ondernemingen die het convenant hebben ondertekend.

heffingen. In Nederland legt de Wet Belastingen op Milieugrondslag ook aan bedrijven die het Nederlandse benchmarkingconvenant hebben ondertekend, tot een bepaald verbruiksvolume, een regulerende energiebelasting op⁸. De Raad dringt er dan ook op aan om in het benchmarkingconvenant slechts een engagement tot gedeeltelijke vrijstelling van CO₂/energieheffing te voorzien.

De MiNa-Raad acht een globale invoering van energiefiscaliteit wel dringend noodzakelijk om een succesvolle deelname van de betrokken sectoren en bedrijven te garanderen⁹. Slechts als op federaal vlak ook effectief werk gemaakt wordt van de invoering van maatregelen op vlak van energiefiscaliteit, blijft de “tegenprestatie” van de overheid niet zonder voorwerp en blijft er een “stok achter de deur” overeind.

2.4. Gevolgen van het opnemen van primair energieverbruik in het benchmarkingconvenant

[12] **Situering.** Met het voorliggende voorontwerp van benchmarkingconvenant, kiest de Vlaamse regering voor een energieconvenant: de vermindering van het specifieke energiegebruik¹⁰ van de procesinstallaties in de Vlaamse bedrijfswereld. Ook het elektriciteitsgebruik wordt hierdoor gevat. De nadruk ligt daardoor niet in hoofdzaak op de CO₂-emissies: het gebruik van elektriciteit wordt bv. onafhankelijk van de opwekkingswijze (en de daar veroorzaakte CO₂-emissies) beschouwd. Door de eindverbruiker verantwoordelijk te maken voor het totale energieverbruik, worden de verplichtingen inzake verbetering van de energie-efficiëntie gelegd bij diegene die ook het beste zicht heeft op de mogelijkheden op vlak van energiebesparing.

[13] **Gevolgen.** De elektriciteitssector wordt mede daardoor¹¹ niet in het benchmarkingconvenant opgenomen, waardoor op deze sector geen enkele verplichting rust. Nochtans zijn ook in deze sector tal van maatregelen voorhanden om de broeikasgasemissies te beperken, zowel door een verhoogde inzet van hernieuwbare energiebronnen bij de productie van elektriciteit, als door efficiëntieverbeteringen in de productie, het transport en de distributie van elektriciteit.

8) Zie de regelgeving van de “Wet Belastingen op Milieugrondslag” en de “Brandstoffenbelasting” (te raadplegen op de website van het Ministerie van Financiën van Nederland: <http://www.minfin.nl>).

9) Zie ook: Advies MiNa-Raad 2002|27 van 4 juli 2002 over de

inpassing van economische instrumenten in het Vlaamse klimaatbeleid.

10) Zie art. 1 van het voorontwerp van benchmarkingconvenant, en de opmerkingen terzake in paragraaf [20].

11) Het heeft ook te maken met de

moeilijkheid van het benchmarken van de elektriciteitsproductie, met de noodzaak om binnen de elektriciteitsvoorziening om strategische redenen te kiezen voor productie uit meerdere primaire energiebronnen en met de behandeling van WKK-installaties.

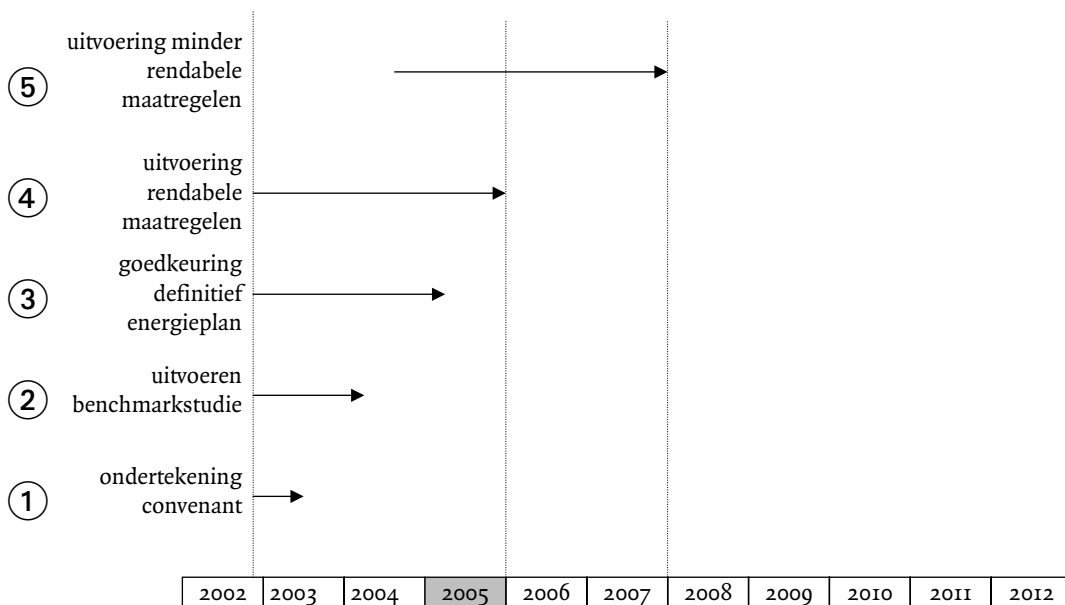
[14] **Visie van de Raad.** Om de Vlaamse elektriciteitsproductiesector aan te zetten zijn verantwoordelijkheid op te nemen inzake de terugdringing van broeikasgasemissies, vraagt de Raad dat deze sector dringend via andere instrumenten wordt geresponsabiliseerd. De Raad vraagt dat hierbij lering wordt getrokken uit het Nederlandse kolenconvenant.

2.5. Termijnen en tijdsplanningen

[15] **Situering.** Het voorliggende voorontwerp van benchmarkingconvenant bevat een heleboel termijnen en tijdsplanningen, waarvan in Tabel 4 een overzicht wordt gegeven. De meeste daarvan zijn overgenomen uit het Nederlands equivalent van het Vlaamse benchmarkingconvenant.

Schematisch (beperkt tot bepalingen gericht tot Ondernemingen) komt dit met het tijds-
pad overeen, zoals weergegeven in Figuur 2:

FIGUUR 2: BEPERKTE SCHEMATISCHE WEERGAVE VAN HET TIJDSPAD VERMELD IN HET BENCHMARKINGCONVENANT

[16] **Gevolgen.** Het Vlaamse convenant begint inderdaad 3 jaar later dan het Nederlandse equivalent ervan (alwaar de ondertekening van het convenant reeds in 1999 gebeurde). Dit heeft consequenties voor alle termijnen die in het convenant werden bepaald (en die oorspronkelijk overgenomen waren uit het Nederlandse convenant). Sommige termijnen zijn in het voorontwerp daardoor reeds aangepast aan de Vlaamse “vertraging”.

TABEL 4: VERMELDE TERMIJNEN EN TIJDSPANNINGEN IN HET BENCHMARKINGCONVENANT

Omschrijving	Door	Frequentie	Wanneer (voor het eerst)?	Artikels
0 Toetsing Verklaring van Deelname (waarin een Onderneming aan de Commissie Benchmarking mededeelt voor welke grote energie-intensieve vestigingen zij wenst toe te treden)	Commissie Benchmarking	continu	na aantekend schrijven van een Onderneming, heeft Commissie Benchmarking 4 weken de tijd om de Onderneming al dan niet te aanvaarden. Deze termijn kan door de Commissie worden verlengd met 4 weken.	3, lid 3
1 Vaststellen van de Wereldtop van de betreffende procesinstallatie (= uitvoeren benchmarkstudie)	benchmarking-consultants, i.o.v. Onderneming	4-jaarlijks		4, lid 1
2 Vaststellen afstand tot de Wereldtop van de betreffende procesinstallatie	benchmarking-consultants, i.o.v. Onderneming			4, lid 1
3 Indienen concept van energieplan voor elke betrokken vestiging afzonderlijk (w.o. vastleggen termijn waarbinnen de Onderneming de Wereldtop wenst te halen)	Onderneming		ten laatste 1,5 jaar na ondertekening van het convenant (met mogelijkheid tot verlenging van deze 1,5 jaar mits goedkeuring Commissie Benchmarking)	5, lid 1 en 2
4 Oordeel over het concept van energieplan	Verificatiebureau		max. 12 weken na indiening concept van energieplan	5, lid 3
5 Voorleggen definitief energieplan	Onderneming		max. 12 weken na oordeel Verificatiebureau over concept	5, lid 4
6 Al dan niet instemming met definitief energieplan	Verificatiebureau		max. 8 weken na voorleggen definitief energieplan	5, lid 5
7 Aanpassingen aan definitief energieplan	Onderneming	4-jaarlijks	[geen bepalingen]	
8 Uitvoeren rendabele maatregelen	Onderneming		in ieder geval vóór 31 december 2005	6, lid 2

Omschrijving	Door	Frequentie	Wanneer (voor het eerst)?	Artikels
9 Uitvoeren minder rendabele maatregelen (indien met rendabele maatregelen de Wereldtop niet kan worden bereikt)	Onderneming		in ieder geval vóór 31 december 2007	6, lid 3
10 Uitvoeren andere maatregelen of gebruiken andere aanvaardbare benadering (indien met rendabele en minder rendabele maatregelen de Wereldtop in 2008 niet werd bereikt)	Onderneming		uiterlijk in 2012	6, lid 4
11 Indienen verslaggeving omtrent in het vorig kalenderjaar bereikte efficiëntie (verlaging van het) specifiek energiegebruik in de betrokken vestigingen	Onderneming	jaarlijks	uiterlijk op 1 april, en voor het eerst op 1 april 2005	7, lid 1
12 Indienen verslaggeving omtrent verwachte (verlaging van het) specifiek energiegebruik bij uitvoering van de energieplannen van de Ondernemingen	Verificatiebureau	4-jaarlijks	op 30 april 2004, 2007 en 2011	8, lid 1
13 Indienen verslaggeving omtrent efficiënte (verlaging van het) specifieke energiegebruik van de betrokken vestigingen per sector, dan wel per type installatie	Verificatiebureau	jaarlijks	[geen bepalingen]	8, lid 2
14 Indienen verslag over het voorafgaande jaar	Commissie Benchmarking	jaarlijks	[geen bepalingen]	8, lid 3
15 Evaluatie van de uitvoering en de werking van het convenant	Commissie Benchmarking	4-jaarlijks	voor het eerst op 1 juni 2004	15, lid 1 en 2
16 Overleg omtrent gevolgen van een wijziging van omstandigheden	Partijen		4 weken nadat een Partij de wens daartoe aan de andere betrokken Partij(en) schriftelijk heeft medegedeeld	16, lid 2

Door de latere ondertekening van het convenant, zullen de Ondernemingen immers pas voorbereidende taken (bv. onderzoek naar geschikte benchmarkingconsultant) nemen begin 2003, zal de benchmarkstudie ten vroegste klaar zijn eind 2003, en zal het energieplan slechts definitief kunnen goedgekeurd worden door het Verificatiebureau (met inachtneming van termijnen inzake indiening ontwerp – oordeel Verificatiebureau – voorlegging definitief plan – definitieve goedkeuring door Verificatiebureau) in 2004.

Bijkomend (en specifiek inzake het Vlaamse Gewest) moet rekening gehouden worden met de doelstelling die het Vlaamse Gewest recentelijk is aangegaan, nl. de stabilisatie-doelstelling van broeikasgasemissies in 2005 t.o.v. 1990. Een deel van deze doelstelling zou immers reeds door het benchmarkingconvenant dienen gerealiseerd te worden. Dit betekent dat maatregelen in de bedrijven die het convenant ondertekenen, reeds zouden moeten genomen worden vóór 2005, wat volgens de bepalingen zoals ze nu in het voorontwerp werden opgenomen, wel eens in het gedrang kan komen.

- [17] **Visie van de Raad.** De Raad vraagt daarom om expliciet in het convenant op te nemen dat bedrijven niet wachten met het uitvoeren van deze maatregelen, waarvan men bij voorbaat weet dat ze nodig zullen zijn, en bovendien rendabel zijn. De Raad vraagt dat daarom bepalingen in het voorontwerp van convenant worden opgenomen waarin de Ondernemingen die het convenant ondertekenen, het engagement aangaan om niet te wachten op de finalisering van de benchmarkingstudie en de goedkeuring van het definitieve energieplan, om reeds deze maatregelen uit te voeren.

2.6. Relatie van het benchmarkingconvenant met het vergunningenbeleid

- [18] **Situering.** Het voorontwerp van CO₂/REG-decreet voorziet in art. 17, §2 een bepaling waarin “bedrijven die geen energiebeleidsovereenkomst afsloten, verplichtingen kunnen opgelegd krijgen met betrekking tot rationeel energiebeheer, het uitvoeren van economisch haalbare investeringen inzake energie-efficiëntie en het opleggen van streefdoelen inzake energiebesparing en energieopwekking op basis van hernieuwbare energietechnologieën”. Deze bepaling werd voorzien om ook de “vrijbuiters” enige verplichtingen te kunnen opleggen inzake rationeel energiegebruik, ... Volgens het ontwerp van Vlaams klimaatbeleidsplan 2002-2005 zouden deze bepalingen verder worden uitgewerkt in Vlarem II. Voor Ondernemingen die toetreden tot het benchmarkingconvenant wordt voorsnog geen koppeling met de milieuvergunning voorzien.

- [19] **Visie van de Raad.** De Raad meent dat voor Ondernemingen die toetreden tot het benchmarkingconvenant, alsnog moet voorzien worden in een vlotte doorwerking naar de milieuvergunning van de maatregelen die overeenkomstig het energie-efficiëntieplan dienen genomen te worden. Net zoals in Nederland zouden de vergunningverlenende overheden daarom nauw bij het benchmarkingconvenant moeten betrokken worden. De Raad vraagt te onderzoeken hoe deze structurele betrokkenheid kan worden gegarandeerd.

3. Artikelsgewijze opmerkingen

3.1. Artikel 1 – Definities

[20] **Specifiek energiegebruik.** Het “specifiek energiegebruik” in het voorontwerp van benchmarkingconvenant wordt gedefinieerd als “het energiegebruik per éénheid product van een bepaalde kwaliteit; onder energiegebruik wordt verstaan het energetisch gebruik van energiedragers, en niet het non-energetisch gebruik in de vorm van als grondstof ingezette energiedragers (feedstock)”.

De MiNa-Raad stelt vast dat het begrip “feedstock” soms zeer ruim wordt geïnterpreteerd. In sommige gevallen worden ook de emissies verbonden aan de inzet van cokes in hoogovens (als “reductans”) of het gebruik van aardgas voor de productie van ammoniak of waterstofgas als “feedstock” verbonden emissies aanzien. De MiNa-Raad meent nochtans dat deze emissies (meer bepaald het gebruik van energiedragers waaruit zij ontstaan) uitdrukkelijk in het benchmarkingconvenant moeten worden meegenomen. Anders dreigen volgens de Raad alternatieve productiewijzen die gepaard gaan met minder emissies, onvoldoende kansen te krijgen (bv. electroconductieovens versus hoogovens; productie van waterstofgas door vergassing van de koolstofneutrale biomassa of door elektrolyse van water met groene stroom versus productie uit aardgas,...).

De MiNa-Raad is dan ook van oordeel dat elk verbruik van energiedragers dat op de site van een gebenchmarkte vestiging zelf leidt tot directe CO₂-emissies, in het benchmarkingconvenant moet worden opgenomen. Slechts indien de energiedragers met de energie-inhoud van de geproduceerde producten “meeverhuizen” naar elders (bij productie van kunststoffen, minerale oliën,...) en dus leiden tot “uitgestelde” CO₂-emissies (bij verbranden van kunststof of gebruik van minerale oliën als brandstof) kan dit deel van het verbruik van energiedragers buiten het bestek van het benchmarkingconvenant vallen. De

aanpak van deze emissies worden doorgans door andere instrumenten gevat (bv. energieheffing – accijnzen – op motorbrandstoffen).

In het voorontwerp van het Vlaams Klimaatplan is daaromtrent in project 15 “Optimale inventarisatie, rapportering en prognoseberekening van broeikasgasemissies” te lezen dat “de CO₂-emissies voor dit niet-energetisch verbruik nu berekend worden a.h.v. defaultwaarden van het IPCC voor het percentage koolstof dat vastgelegd wordt in de producten (bv. voor nafta als feedstock wordt verondersteld dat 75% van de C wordt vastgelegd en 25% binnen korte termijn wordt vrijgezet). Deze percentages kunnen echter sterk verschillen van land tot land, van proces tot proces. Omdat het niet-energetisch verbruik in Vlaanderen groot is en de invloed van deze gebruikte % op de totale hoeveelheid geëmitteerde CO₂ eveneens belangrijk is, is het aangewezen om voor Vlaanderen deze % te bepalen via het opstellen van een soort koolstofbalans voor de belangrijkste processen. Het verschil in totale emissies van bv. 75% C vastgelegd op de nafta-input in de krakers versus 84% bedraagt ongeveer 1.400 kton CO₂ in 2000.”

M.b.t. de effectieve aanpak van deze niet-energiegebonden CO₂-emissies voorziet project 40 van het ontwerp van Vlaams klimaatplan 2002-2003 een studie naar de reductiemogelijkheden voor CO₂-emissies tengevolge van niet-energetisch gebruik. De Raad meent dat daar prioritair werk dient van gemaakt te worden (het moet meer zijn dan enkel “studiewerk”).

3.2. Artikel 2 – Doelstelling

- [21] **Slechts gedeeltelijk “voldaan aan economische eisen”.** De Raad stelt vast dat in art. 2 wordt vermeld dat de principes van het convenant voldoen aan de economische eis dat “de groeikansen van de Ondernemingen gevrijwaard worden”. Met de momenteel in het convenant bepaalde rechten en verplichtingen van de Ondernemingen, is dit inderdaad het geval.

Zoals reeds in paragraaf [7] uiteengezet, heeft dergelijke zienswijze echter ook invloed op andere bedrijven/sectoren/doelgroepen. In principe zou de convenant zo vormgegeven moeten worden dat door het vrijwaren van de groeikansen van de deelnemende Ondernemingen, de equivalente groeikansen van andere bedrijven/sectoren/doelgroepen niet wordt beknot. De Raad deed in paragraaf [8] daartoe enige aanzetten. De Raad pleit er daarom ook voor om in de doelstelling van het convenant eerder te pleiten voor het vrijwaren van de groeikansen van de Ondernemingen “binnen het perspectief van een globale emissiebeperking op het niveau van het Vlaamse Gewest”.

3.3. Artikel 3 – Toetreding

- [22] **Bepalingen inzake de Verklaring van Deelname.** Artikel 3, leden 2 en 3 bepalen dat het Ondernemingen zijn die toetreden tot het convenant, en dit wat betreft de grote energie-

intensieve vestigingen die zij wensen. Zoals bepaald in paragraaf [3] kan het goed zijn dat een bepaalde Onderneming (= rechtspersoon) slechts een aantal van haar energie-intensieve vestigingen wenst “onder te brengen” in het convenant¹².

De Raad is in het ongewisse welke implicaties dit heeft voor de (haalbaarheid van de) tegenprestatie van de Vlaamse overheid (art. 12), en voor de verworven rechten van de Onderneming. Immers zou het betekenen dat voor de niet in het convenant opgenomen energie-intensieve vestigingen van een Onderneming, de Vlaamse overheid geen inspanningen zou doen om het energieverbruik in deze vestiging vrij te stellen van een CO₂/energieheffing. De Raad stelt zich de vraag of het praktisch haalbaar is om binnen één en dezelfde onderneming het energiegebruik van verschillende procesinstallaties aan verschillende fiscale regimes te onderwerpen.

[23] **Bepalingen inzake de procedure t.a.v. een nieuwe vestiging.** Het voorontwerp van benchmarkingconvenant bepaalt in art. 3, lid 6 dat “een Onderneming die een nieuwe vestiging opstart tijdens de looptijd van dit convenant, alsnog kan toetreden voor die vestiging, indien zij vóór de opstart een benchmarkconsultant aanduidt [...], en binnen 1 jaar vanaf de opstart een onderzoek naar de Wereldtop laat verrichten [...], en een energieplan voorlegt [...]. De verdere voorwaarden van dit convenant dienen vervuld te worden vanaf 2 jaar na de opstart.”

Hierop betrekking hebbende, bepaalt de IPPC-Richtlijn dat er voor nieuwe vestigingen (en in extenso nieuwe installaties) voor gezorgd moet worden dat vergunningsaanvragen omtrent dergelijke nieuwe installaties worden beoordeeld op het vlak van energie-efficiëntie¹³. Het ontwerp van Vlaams klimaatbeleidsplan 2002-2005 meldt dat ter uitvoering van deze bepalingen een uitvoeringsbesluit bij het CO₂/REG-decreet en het milieuvergunningendecreet zal worden opgemaakt, dat bij de eerste inbedrijfstelling van een installatie in een bedrijf met een energiegebruik van meer dan 0,1 PJ een energiestudie verplicht maakt. Deze energiestudie zou een analyse van het energieverbruik dienen te maken, en maatregelen dienen te bevatten om dit verbruik te verminderen. De maatregelen vermeld in deze energiestudie met een terugverdientermijn van 5 jaar, zouden moeten genomen worden bij de indiening van de installatie.

Tevens bepaalt het ontwerp van Vlaams klimaatbeleidsplan 2002-2005 dat: “indien de inbedrijfstelling van deze installatie voorzien werd in een door het Verificatiebureau aangevaard energie-efficiëntieplan dat wordt uitgevoerd in het kader van een benchmarking- of auditconvenant, dan zal dit energie-efficiëntieplan dienen als de in het uitvoeringsbesluit gestelde energiestudie.”

<p>12) Alhoewel dit in de praktijk zich misschien niet zal voordoen, is het in theorie wel mogelijk.</p> <p>13) Artikel 4 van de IPPC-Richtlijn (PB L 257 van 10 oktober 1996) bepaalt omtrent “vergunningen voor nieuwe installaties”:</p>	<p>“De Lidstaten treffen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat geen nieuwe installatie wordt geëxploiteerd zonder een vergunning overeenkomstig deze Richtlijn, onverminderd de uitzonderingen van Richtlijn 88/609/EEG</p>	<p>van de Raad van 24 november 1988 inzake beperking van de emissies van bepaalde verontreinigende stoffen in de lucht door grote stookinstallaties.”</p>
---	---	---

De Raad vraagt zich af waarom de Vlaamse overheid Ondernemingen (die later zouden genieten van de voordelen van het ondertekenen van het benchmarkingconvenant) nog per definitie zou toelaten om “niet-Wereldtop” energie-intensieve installaties in het Vlaamse Gewest te bouwen.

3.4. Artikel 4 – Vaststellen van de Wereldtop en van de afstand tot de Wereldtop

- [24] **Vierjaarlijks vaststellen van de Wereldtop.** Artikel 4, lid 1 bepaalt dat “een Onderneming zich verplicht om volgens de verder beschreven procedure éénmaal per vier jaar, op eigen kosten door een benchmarkconsultant een onderzoek te laten verrichten naar de Wereldtop inzake specifiek energiegebruik van haar betrokken procesinstallatie(s) en naar haar afstand tot de Wereldtop.”

De Raad vermoedt dat het beter is dat wordt toegevoegd dat de opeenvolgende berekeningen van de Wereldtop slechts volgens een andere methode kunnen worden uitgevoerd indien de volgende bepaling van de Wereldtop wordt verricht via een “strengere” methode dan de eerste. In dit opzicht is de ‘best practice’ methode volgens de Raad de meest gewenste, gevolgd door de ‘decielmethode’. De Raad stelt verder voor om de ‘regio-methode’ niet te weerhouden.

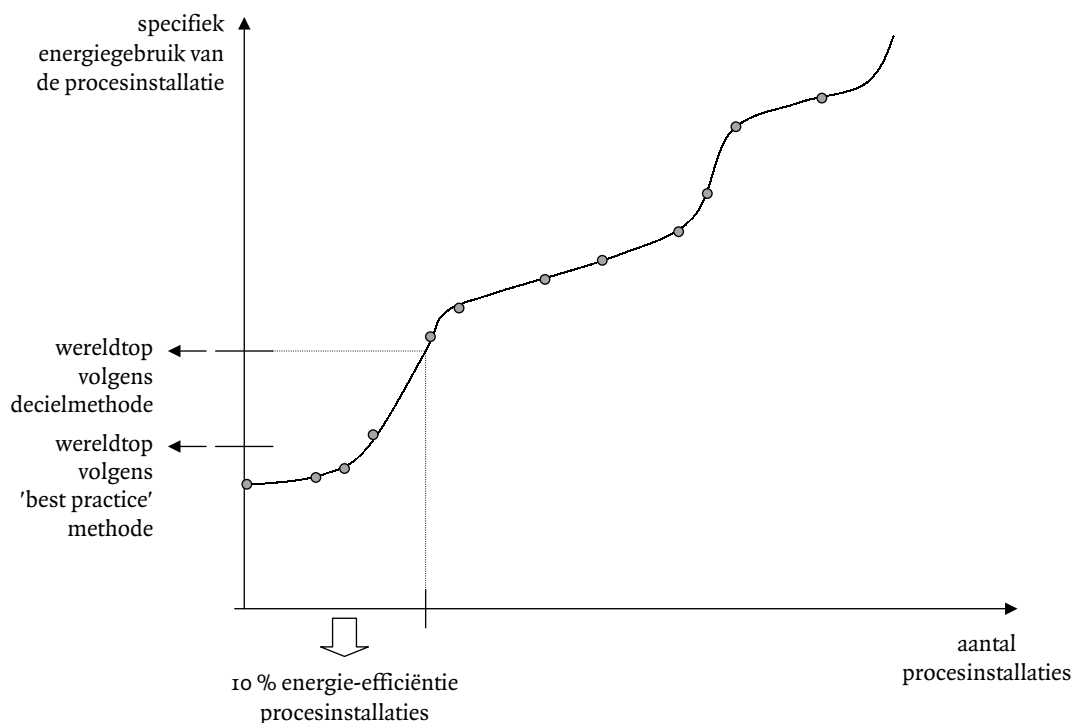
- [25] **Decielmethode.** Artikel 4, lid 2, a) beschrijft de decielmethode die kan worden gebruikt tot het bepalen van de Wereldtop (en dienovereenkomstig ook de “Afstand tot de Wereldtop”). Deze bepaalt: “Het bepalen van de Wereldtop voor betrokken procesinstallaties gebeurt door vast te stellen hoeveel het specifiek energiegebruik van vergelijkbare procesinstallaties buiten Vlaanderen bedraagt. Vervolgens wordt bepaald welke procesinstallaties daarvan behoren tot het in aantallen gerekend deciel met het laagste specifiek energiegebruik. De Wereldtop is dan de hoogste waarde van het specifiek energiegebruik binnen dat deciel.”

De Raad heeft hieromtrent twee opmerkingen. Vooreerst is het volgens hem logisch dat ook vergelijkbare procesinstallaties binnen Vlaanderen mee opgenomen kunnen worden in de berekeningen.

Ten tweede meent de Raad dat de Wereldtop (berekend volgens deze decielmethode) niet lager zou mogen zijn dan de Wereldtop berekend volgens de ‘Best Practice’ -methode (zie ook paragraaf [27]). Immers kan in bepaalde gevallen (waarin er een beperkt¹⁴ aantal procesinstallaties in de wereld veel energie-efficiënter zijn dan de meer dan 90 % andere procesinstallaties in de wereld) de decielmethode ongewenste resultaten opleveren. Deze situatie wordt weergegeven in Figuur 3.

¹⁴) “Beperkt” betekent hier minder dan 10 % van de gebenchmarkte procesinstallaties.

FIGUUR 3: MOGELIJKE ONGEWENSTE RESULTATEN VAN HET GEBRUIK VAN DE DECIELMETHODE¹⁵

[26] **Regiomethode.** Artikel 4, lid 2, b) beschrijft de Regiomethode die kan worden gebruikt tot het bepalen van de Wereldtop (en dienovereenkomstig ook de “Afstand tot de Wereldtop”). Deze bepaalt: “Het bepalen van de Wereldtop voor betrokken procesinstallaties gebeurt door vast te stellen welke regio’s buiten Vlaanderen (voor[16]) wat betreft omvang en aantal procesinstallaties vergelijkbaar zijn met Vlaanderen en mogelijk tot de Wereldtop behoren. In die regio’s wordt het gemiddelde specifiek energiegebruik van vergelijkbare procesinstallaties bepaald. De Wereldtop is het gemiddelde specifiek energiegebruik, dat is vastgesteld in de regio met het beste gemiddelde.”

In Figuur 4 wordt een fictief voorbeeld gegeven van deze “regio met het beste gemiddelde”.

Volgens de regiomethode wordt de Wereldtop in dit fictief voorbeeld bepaald als het gemiddelde van deze specifieke energiegebruiken, ofwel $(1,5 + 1,7 + 1,9 + 2,7 + 2,8 + 3,2 + 3,9)/7 = 2,53 \text{ GJ/ton}$.

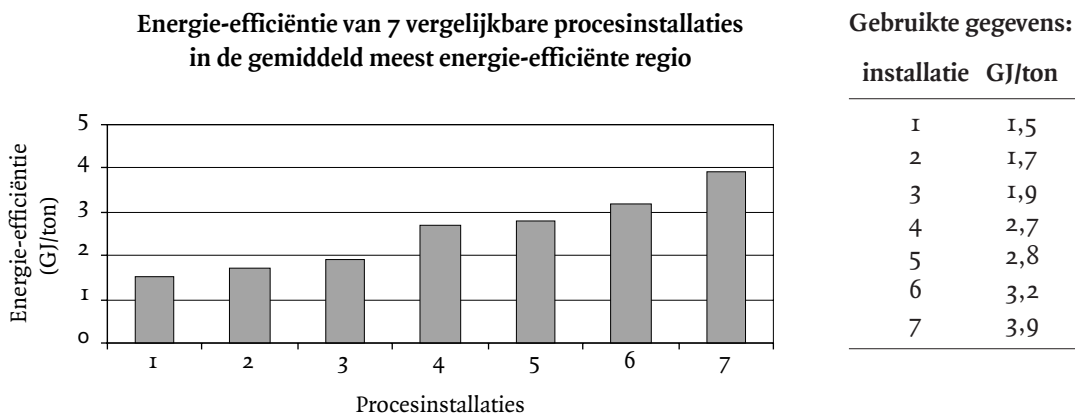
15) De Raad beseft dat de figuur eigenlijk wat verkeerd is voorgesteld: de punten die het specifiek energiegebruik per procesinstalla-

tie weergeven, hadden eigenlijk op gelijke (horizontale) afstand van elkaar te zijn geplaatst. De boodschap van de figuur verliest hier-

door echter niet haar boodschap.

16) Zie voetmoot 6.

FIGUUR 4: TOELICHTENDE FIGUUR OVER DE REGIOMETHODE

Met de veronderstelling dat er nog 18 andere vergelijkbare procesinstallaties in andere regio's van de wereld bestaan die minder energie-efficiënt zijn (wat een plausibele veronderstelling is), zou de decielmethode (zie paragraaf [25]) tot de volgende Wereldtop zijn gekomen:

- het in aantallen gerekend deciel vergelijkbare procesinstallaties met het laagste specifiek energiegebruik is 2,5 (nl. 10 % van in totaal 25 vergelijkbare procesinstallaties);
- de Wereldtop heeft volgens deze methode alleszins een specifiek energiegebruik dat lager is dan 1,9 GJ/ton (nl. de hoogste waarde van het specifiek energiegebruik binnen het voormelde deciel)

In de meeste gevallen levert de regiomethode inderdaad een Wereldtop op die een specifiek energieverbruik heeft dat hoger is dan deze die zou worden bepaald volgens de decielmethode (dat werd tevens bevestigd door benchmarkingconsultants die in Nederland reeds meerdere "Wereldtoppen" hebben bepaald). De methode is immers "te grof" bepaald, en kan tot misbruiken leiden.

De Raad vraagt om deze redenen dat de regiomethode niet zou worden weerhouden in het voorontwerp van benchmarkingconvenant, of tenminste dat het Verificatiebureau strikte voorwaarden zou opleggen aan het gebruik ervan.

- [27] **'Best Practice'-methode.** Artikel 4, lid 3 beschrijft de 'Best Practice'-methode die kan worden gebruikt tot het bepalen van de Wereldtop (en dienovereenkomstig ook de "Afstand tot de Wereldtop"), indien een volwaardig benchmarksysteem (volgens de Decielmethode en de Regiomethode) niet voorhanden is. Deze methode bepaalt: "Het bepalen van de Wereldtop voor betrokken procesinstallaties gebeurt door vast te stellen wat het specifiek energiegebruik van de beste procesinstallatie buiten Vlaanderen is. De Wereldtop ligt 10 % hoger dan het specifiek energiegebruik van die beste procesinstallatie."

De Raad formuleert hier dezelfde opmerking als inzake de decielmethode: er zou moeten toegevoegd worden dat deze procesinstallatie ook binnen Vlaanderen kan worden gezocht.

[28] **Afwijkingen op de methodiek ter bepaling van de Wereldtop.** Op diverse plaatsen in het voorontwerp worden mogelijke afwijkingen van de methodieken ter bepaling van de Wereldtop voorzien. Daartoe dienen Ondernemingen een onderbouwing door te sturen naar het Verificatiebureau, waarna de Commissie Benchmarking op basis van het advies van het Verificatiebureau beslist, of de onderbouwing voldoende is om de afwijking toe te staan.

De Raad meent dat dergelijke afwijkingen tot een minimum moeten worden beperkt, en streng dienen bewaakt te worden door het Verificatiebureau.

[29] **Methode van Doorlichting.** Artikel 6, lid 4 bepaalt dat “voorzover bepaalde onderdelen binnen een betrokken vestiging niet zijn gebenchmarkt, de Onderneming een inschatting zal maken van de mogelijke verlaging van het energiegebruik bij deze onderdelen, en dit volgens de Methode van Doorlichting.” De Methode van Doorlichting kan, onder bepaalde voorwaarden¹⁷, ook worden toegepast op de volledige vestiging.

Doorlichting wordt bepaald als “het op systematische wijze inventariseren van de mogelijkheden om te komen tot energiebesparing in een Onderneming. De mogelijkheden worden in kaart gebracht in een “deskstudie”, al dan niet ondersteund door metingen, proeven, testen of andere hulpmiddelen.”

De Raad meent ten eerste dat duidelijker moet gesteld worden dat met “bepaalde onderdelen” ook “andere dan procesinstallatie-onderdelen” worden bedoeld.

De Raad meent bovendien dat, alhoewel deze doorlichting wel degelijk meer inhoudt dan een klassieke “energie-audit”, deze methode ver verwijderd staat van het oorspronkelijk opzet van het benchmarkingconvenant: nl. “het tegen 2012 behoren tot de Wereldtop inzake energie-efficiëntie”.

De Raad meent dan ook dat explicieter zou dienen gespecificeerd te worden onder welke voorwaarden door de Ondernemingen op deze Methode van Doorlichting aanspraak kan worden gemaakt¹⁸, zodat vermeden wordt dat een te groot aandeel van de Ondernemingen hiervan gebruik maakt.

17) Het voorontwerp van benchmarkingconvenant bepaalt hieromtrent in art. 4, lid 4: “Doorlichting kan ook toegepast worden op de volledige vestiging, indien de gebruikte processen of productietechnieken niet toelaten

om een zinvolle vergelijking te maken met bedrijven in het buitenland. Indien de Onderneming bij voorbaat kan onderbouwen dat de [andere] methoden [bedoeld wordt de deciel-, regio- en ‘best practice’-methode] niet toepasbaar zijn,

mag zij onmiddellijk doorlichting toepassen, zonder vooraf eerst pogingen te ondernemen voor genoemde methoden.”

18) Bv. inzake specifieke kennis van de “doorlichtingconsultant”.

- [30] **Autonome ontwikkeling.** Artikel 6, lid 7, bepaalt dat “bij de bepaling van de Wereldtop de ten aanzien van de betrokken procesinstallatie(s) te verwachten autonome ontwikkeling van het specifiek energiegebruik gedurende de looptijd van dit convenant afzonderlijk dient te worden ingecalculerd.”

De Raad meent dat dergelijk percentage van autonome ontwikkeling best door het Verificatiebureau, op basis van internationale studies per deelsector¹⁹, periodiek wordt vastgelegd, om te vermijden dat, door onderschatting van de autonome ontwikkeling door de benchmarkingconsultants, hieromtrent misbruik wordt gemaakt.

3.5. Artikel 5 – Termijn en maatregelen voor het bereiken van de Wereldtop

- [31] **Titel en inhoud van het artikel.** De Raad meent dat, gezien de inhoudelijke bepalingen ervan, de titel van dit artikel beter wordt gewijzigd in “Opstellen en actualiseren van het energieplan tot het bereiken van de Wereldtop”. Immers gaat het in artikel 5 vooral over de procedurele aspecten die gepaard gaan met het opstellen, het indienen en het definitief laten goedkeuren van het energieplan.

Inhoudelijk is de Raad bevreesd dat de voorziene termijnen waarbinnen het Verificatiebureau het concept energieplan dient te becommentariëren, en het definitieve energieplan dient goed te keuren, enerzijds te kort zijn om een degelijke studie ervan uit te voeren, en anderzijds misschien te lang zullen blijken om de voortgang van het convenant (door de opgelopen vertraging) te versnellen.

Tevens dienen er volgens de Raad, ten behoeve van de rechtszekerheid, bepalingen worden voorzien indien bepaalde termijnen voorzien in het voorontwerp, worden overschreden: wordt bv. het concept energieplan als goedgekeurd beschouwd indien het Verificatiebureau te laat haar oordeel geeft²⁰, en wat als de Onderneming langer wacht dan 12 weken om haar definitieve energieplan in te dienen? Wordt ze dan onmiddellijk beschouwd als “niet-deelnemend” aan het benchmarkingconvenant?

Tenslotte dient er volgens de Raad voorzien te worden dat er bij de behandeling van de conceptenergieplannen en de goedkeuring van de definitieve energieplannen voldoende interactie aanwezig is tussen het Verificatiebureau en de Onderneming²¹.

19) In: Van den Bergh, Hubert (VITO). “Het benchmarkingconvenant energie-efficiëntie in Vlaanderen. Beschrijving en omkadering” (deel uitmakende van congresverslag van 25 juni 2002 over “Het benchmarkingconvenant voor energie-efficiëntie” wordt gesteld: “Indien men hiertoe geen gegevens

heeft, wordt een verbetering van 0,8 % per jaar aangenomen.”

20) Volgens art. 5, lid 3 van het voorontwerp van benchmarkingconvenant heeft het Verificatiebureau 12 weken om hierover zijn oordeel te vellen: op zich zou dit voldoende moeten zijn, maar uitzonderlijke omstan-

digheden kunnen zich altijd voordoen.

21) De Raad denkt daarbij aan een gelijkaardige (reconciliatie-) procedure als momenteel geldt tussen de Europese Raad en het Europees Parlement.

[32] **Actualisering van het energieplan.** Artikel 5, lid 8 bepaalt: “De Onderneming zal na het opnieuw vaststellen van de Wereldtop [...] het energieplan zo nodig actualiseren. De artikelen 4 en 5 zijn van overeenkomstige toepassing.”

Naast het vierjaarlijks bepalen van de Wereldtop²², meent de Raad dat er nog een aantal zaken kunnen optreden waarin een actualisering van het energieplan zich mogelijk opdringt. Zo kan het zijn dat gedurende de looptijd van het convenant:

- de terugverdientijd van bepaalde in het energieplan opgenomen maatregelen verandert (bv. door wijziging in de investeringskosten en/of fluctuaties in de energiekosten);
- bepaalde nieuwe technieken ter vermindering van het specifiek energiegebruik van de betrokken procesinstallatie hun intrede doen (die een groter effect hebben dan de ingeschatte autonome ontwikkeling).

In deze gevallen (en in het geval van het opnieuw vaststellen van de Wereldtop), mist de Raad in het voorontwerp van benchmarkingconvenant bepalingen hoe de fasering van maatregelen in het energieplan dienovereenkomstig dient gewijzigd te worden²³.

3.6. Artikel 6 – Fasering van maatregelen

[33] **Rendabele maatregelen.** Artikel 6, lid 2 bepaalt dat “indien de afstand tot de Wereldtop kan worden overbrugd met bedrijfseconomisch rendabele maatregelen, dan zullen deze maatregelen zo snel mogelijk, maar in ieder geval vóór 31 december 2005 worden genomen. Onder bedrijfseconomische rendabele maatregelen worden maatregelen verstaan die voldoen aan een interne rentevoet (IRR) van 15 % na belastingen.”

De Raad meent dat aan dit lid dient toegevoegd te worden dat alle gekende rendabele maatregelen dienen genomen te worden. Nu kan het geval zich immers voordoen waarbij een Onderneming reeds tot de Wereldtop behoort, maar nog rendabele maatregelen kan uitvoeren om nóg energie-efficiënter (dan de Wereldtop) te produceren. In het evaluatierapport “Tussenstand benchmarkingconvenant energie-efficiëntie” van de Nederlandse

22) In de veronderstelling dat de Wereldtop voor het eerst door de Onderneming in 2003 werd vastgesteld, gebeurt de (tweede) bepaling van de Wereldtop in 2007.

23) In de huidige bewoordingen van het convenant zijn geen bepalingen opgenomen omtrent bv. volgende gevallen: 1) een maatregel die in 2003 in het energieplan als niet vallende onder “bedrijfseconomisch rendabele of minder

rendabele maatregelen” werd gecatalogeerd, maar in 2007 om de één of andere reden een veel kortere terugverdientijd kent, waardoor hij zou voldoen aan een interne rentevoet van 15 % na belastingen (deze moet, moet volgens de huidige bepalingen van het convenant vóór 31 december 2005 worden genomen...); 2) een maatregel die slechts in 2007 (door de voortgang van de techniek) wordt “ontdekt”,

en eigenlijk als “bedrijfseconomisch minder rendabele maatregel” kan worden gecatalogeerd, kan niet meer opgenomen worden in het energieplan (doordat deze afloopt in 2012), terwijl een maatregel die in 2003 bekend was, en ook als “minder rendabel” kan worden bestempeld, wel in het energieplan zal blijven.

Commissie Benchmarking blijkt trouwens dat gemiddeld genomen de industrie in Nederland op het gebied van energie-efficiëntie in 2001 reeds tot de beste 10 % van de wereld behoorde, waardoor in principe vele bedrijven geen bijkomende inspanningen zouden dienen te leveren op basis van het benchmarkingconvenant. Om ook deze bedrijven alsnog aan te zetten tot verdergaande energiebesparing, moet volgens de Raad voorzien worden dat alle rendabele maatregelen dienen uitgevoerd te worden, ook al is de Wereldtop reeds bereikt. Gezien het feit dat de Onderneming ook vele voordelen heeft bij de ondertekening van de convenant, vindt de Raad deze bijkomende verplichting gerechtvaardigd.

[34] **Bepalingen omtrent de uitvoering van de laatste maatregelen tot overbrugging van de afstand tot de Wereldtop.** Lid 4 van art. 6 van het voorontwerp van benchmarkingconvenant, bepaalt: “Indien met de in de leden 2 en 3 genoemde maatregelen²⁴ de Wereldtop niet tegen 2008 kan worden bereikt, zal de Onderneming alsnog zo snel mogelijk, doch uiterlijk in het jaar 2012, ofwel de Wereldtop hebben bereikt²⁵, ofwel een andere aanvaardbare benadering hebben gerealiseerd met een gelijkwaardig resultaat op het gebied van energie-efficiëntie. Hierbij kan gedacht worden aan het inzetten van flexibele mechanismen, te weten Joint Implementation, Clean Development Mechanism en Emissions Trading, nadat de toepassingsmodaliteiten van deze instrumenten in het Vlaamse Gewest zijn vastgelegd.”

De MiNa-Raad vindt het ten eerste positief dat de laatste bijzin werd toegevoegd t.o.v. een eerdere ontwerpversie van het voorontwerp van benchmarkingconvenant.

Toch blijft het voor de Raad onaanvaardbaar dat Ondernemingen die het benchmarkingconvenant ondertekenen de mogelijkheid krijgen om flexibele mechanismen in te zetten indien rendabele en minder rendabele investeringen niet volstaan om de Wereldtop te behalen²⁶.

Door de toetredende Ondernemingen het alternatief te geven om – in plaats van het effectief uitvoeren van duurere maatregelen (met een hogere marginale reductiekost) – gebruik te maken van de goedkoopste maatregelen binnen het internationale klimaatbeleid (w.o. ook “hot air” en sommige minder gewenste JI- en CDM-projecten), zullen talrijke investeringen om in te grijpen in de energie-efficiëntie van het eigen productie-

24) Lid 2 van art. 6 bepaalt dat de rendabele maatregelen om de afstand tot de Wereldtop te overbruggen, vóór 31 december 2005 dienen genomen te worden. Lid 3 van art. 6 bepaalt dat de minder rendabele maatregelen om de afstand tot de Wereldtop te overbruggen, vóór 31 december 2007 dienen genomen te worden.

25) Hiermee wordt bedoeld dat de

Ondernemingen voor het overbruggen van de (laatste) afstand tot de Wereldtop, maatregelen kunnen nemen die “minder rendabel zijn dan de bedrijfseconomisch minder rendabele maatregelen”. De bedrijfseconomisch minder rendabele maatregelen worden gedefinieerd in art. 6, lid 2: het zijn maatregelen met een interne rentevoet na belastingen gelijk aan het

gemiddelde rentetarief van de lineaire obligaties met een looptijd van 10 jaar, zoals gepubliceerd door de Nationale Bank van België.

26) De Raad beoordeelde deze mogelijkheid reeds summier in zijn advies 2002|27 van 4 juli 2002 over de inpassing van economische instrumenten in het Vlaamse klimaatbeleid, paragraaf [52].

proces tot nader order worden uitgesteld, waardoor talrijke Ondernemingen helemaal niet tot de Wereldtop inzake energie-efficiëntie zullen behoren. Het eigenlijke opzet van het benchmarkingconvenant wordt daarmee teniet gedaan.

Bovendien vreest de Raad dat deze bepalingen de kans op “regulatory capture” (= het misbruiken van het gebrek aan informatie van de overheid) veel reëler maakt dan het geval waarin deze bepalingen niet zouden worden voorzien. Gezien het de bedrijven zelf zijn die de studies in het kader van de convenanten gaan opzetten en financieren, is de kans immers veel groter dat de Ondernemingen een groot voordeel kunnen halen uit het kunstmatig en systematisch overschatten van de kostprijs van maatregelen tot het behalen van de Wereldtop. Een dergelijke overschatting van de kostprijs kan immers aanleiding geven tot het catalogeren van bepaalde maatregelen/investeringen als niet vallende onder “rendabele en/of minder rendabele maatregelen”, waardoor ze onder de bepalingen van artikel 6; lid 4 zouden vallen. Een effectieve uitvoering van deze maatregelen is dan allerminst gegarandeerd.

Om deze gevaren te ondervangen, stelt de Raad twee oplossingsrichtingen voor.

De eerste bestaat erin de betreffende bepalingen inzake de inzet van flexibele mechanismen in art. 6, lid 4 te vervangen door een bepaling waarin aan de Ondernemingen de mogelijkheid wordt voorzien om de uitvoering van maatregelen, die niet onder art. 6, lid 2 en 3 vallen, uit te stellen en te compenseren door een heffing op de daardoor²⁷ niet-vermeden CO₂-emissies²⁸. Als richtinggevende hoogte van deze heffing kan gedacht worden aan de marginale reductiekost per vermeden CO₂-emissie van de “duurste minder-rendabele maatregel”²⁹. De Raad meent dat op deze manier invulling zou worden gegeven aan de logische redenering dat de laatste maatregelen (tot het behalen van de Wereldtop) per vermeden CO₂-emissie alleszins niet goedkoper mogen zijn dan de maatregelen die door het convenant verplicht dienen uitgevoerd te worden omdat ze rendabel of minder-rendabel zijn. Indien beroep zou mogen gedaan worden op de flexibele mechanismen van het Protocol van Kyoto is de kans immers zeer reëel dat deze piste per vermeden CO₂-emissie goedkoper is dan het effectief uitvoeren van bedrijfseconomisch minder rendabele maatregelen, wat ingaat tegen deze logica.

27) Met “daardoor” wordt bedoeld: “door het niet-uitvoeren van de maatregelen”.

28) De Raad denkt aan volgende bepaling: “Indien met de in de leden 2 en 3 genoemde maatregelen de Wereldtop niet tegen 2008 kan worden bereikt, zal de Onderneming alsnog zo snel mogelijk, doch uiterlijk in het jaar 2012, de Wereldtop hebben bereikt. De

Onderneming kan er tevens voor opteren om voor de CO₂-emissies, die zouden worden vermeden door het uitvoeren van de in het energieplan voorziene maatregelen, die niet onder de in leden 2 en 3 genoemde maatregelen worden gecatalogeerd, een heffing per vermeden CO₂-emissie te betalen gelijkwaardig aan de marginale reductiekost van de duurste in het

kader van lid 3 genomen maatregel.”

29) De “duurste minder-rendabele maatregel” is de maatregel die enerzijds beantwoordt aan de definitie van minder-rendabele maatregelen (zoals vermeld in art. 6, lid 3), en anderzijds binnen deze maatregelen, de hoogste marginale reductiekost per vermeden ton CO₂ genereert.

Een andere oplossing bestaat erin om aan de Ondernemingen de mogelijkheid te voorzien om de uitvoering van maatregelen, die niet onder art. 6, lid 2 en 3 vallen, uit te stellen en te compenseren door de aankoop van emissierechten binnen het Europese emissiehandelssysteem (zoals voorzien in het Voorstel van Europese Richtlijn inzake de handel in broeikasgasuitstootrechten). Dit moet gebeuren onder de uitdrukkelijke voorwaarde dat dit Europese systeem op zijn beurt niet gelinkt wordt met de internationale flexibele mechanismen, wat – wegens het daardoor inbrengen van goedkope “hot air” emissies – immers tot een enorme deflatie zou leiden van de kostprijs van een ton CO₂. Als de voorziene Europese emissiehandel om één of andere reden toch zou leiden tot dergelijke deflatie, dan moet volgens de Raad deze oplossingrichting worden genegeerd.

3.7. Artikel 7 – Monitoring en verslaggeving door de Onderneming

[35] **Jaarlijkse monitoring.** Artikel 7, lid 1 bepaalt: “Iedere Onderneming brengt jaarlijks, uiterlijk op 1 april, voor het eerst op 1 april 2005, aan het Verificatiebureau verslag uit over de in het voorgaande kalenderjaar bereikte (verlaging van het) specifiek energiegebruik in de betrokken vestigingen, alsmede de hiermee samenhangende vermeden CO₂-emissies. Daarbij wordt tevens aangegeven in hoeverre deze verlagingen in overeenstemming zijn met het energieplan.”

Ten eerste merkt de Raad op dat het lidwoord “de” dient vervangen te worden door “het” in de bepalingen omtrent “de in het voorgaande kalenderjaar bereikte specifiek energiegebruik ...”.

Inhoudelijk is de Raad uiteraard niet gekant tegen deze noodzakelijke monitoring van het specifieke energiegebruik in de betrokken vestigingen³⁰. Deze zal inderdaad immers nodig zijn ter evaluatie van de vorderingen inzake de uitvoering van het opgestelde energieplan.

De Raad vermoedt wel dat deze gegevens waarschijnlijk niet bruikbaar zullen zijn ter verbetering van de gegevens vervat in de Vlaamse energiebalans (= inventaris van het effectieve energiegebruik in Vlaanderen), en de hieruit berekende CO₂-emissies. Daarvoor zullen de gevraagde gegevens waarschijnlijk te fragmentair³¹ worden aangeboden, en misschien niet in het gewenste formaat.

30) De Raad vraagt zich wel af of enkele zaken niet beter gespecificeerd moeten worden: in art. 7 wordt melding gemaakt van “het specifiek energiegebruik van de betrokken vestigingen”, in bijlage 4 dat het basisstramien bevat voor de monitoring en de verslaggeving

wordt melding gemaakt van te verstreken gegevens “per betrokken procesinstallatie”, w.o. “het totale netto primair energiegebruik”.

31) Er worden bv. geen bepalingen opgenomen voor de Onderneming in zijn geheel: een Onderneming kan immers slechts voor een aantal

vestigingen het convenant ondertekenen, wat betekent dat verslaggeving inzake het energiegebruik zoals gevraagd in het convenant, niet overeenstemt met het totale energiegebruik in de Onderneming.

De Raad vraagt immers met aandrang om de energiebalansen die momenteel aan de basis liggen van de berekening van de CO₂-emissies in Vlaanderen, sterk te verbeteren. Momenteel worden de energiegebruiken van de bedrijven in verschillende sectoren immers opgevraagd via een enquête waarop geen enkel bedrijf verplicht dient te antwoorden, wat de nauwkeurigheid van de energiebalansen uiteraard sterk beïnvloedt.

De Raad vraagt daarom om meer generieke maatregelen te nemen (bv. in Vlarem II) om alle bedrijven te verplichten het energiegebruik jaarlijks te rapporteren³². De bepalingen in de (benchmarking- en audit-) convenanten zouden daarop dienen in te spelen (zodat vermeden wordt dat Ondernemingen tweemaal gelijkaardige gegevens dienen te verstrekken).

3.8. Artikel 9 – De Commissie Benchmarking

[36] **Samenstelling.** Artikel 9 van het voorontwerp bepaalt de samenstelling van de Commissie Benchmarking, dat het bestuursorgaan is voor het hele benchmarkingsysteem. Lid 2 van dit artikel bepaalt dat de Commissie bestaat uit een voorzitter en volgende leden:

- één vertegenwoordiger van de Vlaamse minister bevoegd voor economie;
- één vertegenwoordiger van de Vlaamse minister bevoegd voor energie;
- één vertegenwoordiger van de Vlaamse minister bevoegd voor milieu;
- één vertegenwoordiger van elke toegetreden sectororganisatie;
- één vertegenwoordiger aangeduid door de Ondernemingen voor wie geen sectororganisatie is toegetreden

Gezien de belangrijke - en voor de goede werking van het benchmarkingconvenant strikt noodzakelijk onafhankelijk uit te voeren - taken die de Commissie Benchmarking vervult³³, meent de Raad vooreerst dat reeds in het voorontwerp van convenant moet worden bepaald wie een stemgerechtigde stem en wie enkel een raadgevende stem kan uitbrengen. Momenteel wordt deze keuze overgelaten aan de Commissie zelf (die haar eigen huishoudelijk reglement kan opstellen – cfr. lid 4). Om de onafhankelijkheid te garan-

32) De Raad stelt in het ontwerp van Vlaams klimaatbeleidsplan 2002-2005 op pag. 72 vast dat de Vlaamse overheid dit inderdaad van plan is te doen wat betreft de energie-intensieve ondernemingen. Het plan vermeldt: “Tevens zullen de bedrijven met een jaarlijks energiegebruik van meer dan 0,1 PJ verplicht worden om hun energiegebruik te rapporteren in

het emissiejaarverslag.” In zijn “briefadvies van 18 september 2002 over het voorontwerp van decreet tot wijziging van de regelgeving betreffende het overmaken van milieu-informatie en tot opheffing van de stilzwijgende milieuvergunning” ging de Raad hier ook reeds op in.

33) Opgesomd in art. 9, lid 6. Deze taken omvatten o.a.:

- het doen van voorstellen tot afwijking van dit convenant (punt c);
- het aanvaarden van onderbouwingen van Ondernemingen tot afwijking van de methodiek ter bepaling van de Wereldtop (punt i);
- het aanvaarden van een afwijking op de termijn waarbinnen een energieplan moet worden ingediend (punt k).

deren en om “log-rolling” (wederzijdse “vriendendiensten”) uit te sluiten, stelt de Raad voor om enkel de vertegenwoordigers van de overheid een stemgerechtigde stem te verlenen.

Gezien de uitvoering van het benchmarkingconvenant tevens belangrijke effecten kan hebben op andere doelgroepen/sectoren/bedrijven (cfr. paragraaf [7]), meent de Raad bovendien dat de samenstelling van de Commissie dient aangevuld te worden met vertegenwoordigers van andere maatschappelijke actoren³⁴ en “niet door het benchmarkingconvenant gevatte” industriële sectoren.

Tenslotte meent de Raad dat mogelijk ook een vertegenwoordiging van de milieuvergunningverlenende overheid in de Commissie Benchmarking kan worden gegarandeerd (zie paragraaf [19]).

3.9. Artikel 10 – Het Verificatiebureau

[37] **Taakstelling en personeelsbestand Verificatiebureau.** Het Verificatiebureau dient volgens art. 10, lid 1 de “correcte uitvoering van het benchmarksysteem, en alle daarbij horende berekeningen, te bewaken, en hierover adviezen en verslag uitbrengen. Het is de enige instantie die over individuele gevallen oordeelt.” De taken van het Verificatiebureau worden verder uitgewerkt in bijlage 3 van het voorontwerp van benchmarkingconvenant. Zeer kort gezegd komt het erop neer dat “het Verificatiebureau controleert, oordeelt en adviseert over het onderzoek van de Wereldtop, de afstand tot de Wereldtop, het energieplan en de monitoring [...], en rapporteert [...]”.

Naast deze taakstelling in het kader van het benchmarkingconvenant, worden in het ontwerp van Vlaams klimaatbeleidsplan 2002-2005 nog andere taken aan het Verificatiebureau toegekend, zoals:

- de opvolging van de auditconvenanten (p. 68);
- de beoordeling van de ingediende energieplannen van bedrijven die niet aan het audit- of benchmarkingconvenant deelnemen (maar waarvan wel wordt verwacht dat ze, in het kader van de IPCC-Richtlijn, energie-efficiënt worden uitgebraat) (p. 72).

Daarnaast wordt in de nota aan de Vlaamse regering (p. 11) behorende bij het voorontwerp van benchmarkingconvenant van het Verificatiebureau nog verwacht dat “indien in 2005 het Europees emissierechtensysteem voor broeikasgassen start, wellicht aan het Verificatiebureau gevraagd zal worden om de nodige referenties aan te leveren voor het toekennen van de emissierechten.”

Nog volgens de nota aan de Vlaamse regering (p. 12-13) is het VITO (=Vlaamse Instelling voor het Technologisch Onderzoek) de meest geschikte instelling om de taken van het Verificatiebureau op zich te nemen. Daartoe zou aan het VITO een bijkomende referentietak worden toegekend in het kader van de beheersovereenkomst 2001-2005. De Raad kan zich daar in terugvinden.

Wel meent de Raad dat de bestaafing van het Verificatiebureau zeer nauw bemeten is³⁵, nl. ongeveer 4,5 VTE, en waarschijnlijk dient uitgebreid te worden. De Raad baseert zich hierbij op het Nederlandse “Verificatiebureau Benchmarking Energie-efficiency”, alwaar de staf bestaat uit 15 VTE³⁶.

[38] **Financiering van het Verificatiebureau.** Hiermee gepaard gaande, vermoedt de Raad dat de financiering van het Verificatiebureau tevens te laag werd ingeschat. In het ontwerp van Vlaams klimaatbeleidsplan 2002-2005 wordt deze financiering als volgt ingeschat (in euro):

Taakstelling Verificatiebureau	2003	2004	2005
benchmarking- en auditconvenanten energiebeheersing in bedrijven die niet deelnemen aan de convenanten (maar alwaar het Verificatiebureau wel een taak wordt toebedeeld)	620.000	1.240.000	1.240.000
	0	115.000	115.000
totaal	620.000	1.355.000	1.355.000

De wijze van financiering zou voornamelijk via het Hermes-Fonds verlopen, alwaar in 2003 een budget zou vrijgemaakt worden van 550.000 euro, en in 2004-2005 een budget van 1.116.000 euro. De resterende benodigde budgetten zouden worden aangerekend op de begroting Energie (in 2003: 70.000 euro, in 2004 en 2005: 239.000 euro). Deze budgetten zouden worden doorgestort naar het VITO.

Naast de lage inschatting van het benodigde budget, wil de Raad er tevens op wijzen dat het Hermes-Fonds³⁷ misschien niet de meest geschikte financieringsvorm is van dit Verificatiebureau.

34) Bv. een vertegenwoordiger van de Energieraad Vlaanderen (cfr. voorontwerp van CO₂/REG-decreet).

35) De nota aan de Vlaamse regering schat dit op: 3 voltijdse verificateurs, 1 halftime hoofd verificatie

en hoofd van het bureau, 1 halftime ondersteuning aan de Commissie Benchmarking, en 1 halftime secretaresse.

36) Zie: <http://www.benchmarking-energie.nl/standaard.php3?pagid=299>.

37) Opgericht bij artikel 41 van het decreet van 21 december 2001 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2002 (B.S. 29 december 2001).

3.10. Artikel 12 – Verplichtingen van het Vlaamse Gewest³⁸

[39] **Onduidelijke tegenprestatie.** Artikel 12, lid 1 formuleert (één van) de tegenprestatie(s) van de Vlaamse overheid als volgt: “Het Vlaamse Gewest zal, in zover de Ondernemingen voldoen aan hun verplichtingen uit hoofde van dit convenant, aan de Ondernemingen (voor³⁹) wat betreft hun betrokken vestigingen geen bijkomende Vlaamse maatregelen opleggen gericht op verdere energiebesparing of CO₂-reductie. Daaronder wordt in dit convenant in ieder geval verstaan geen energie- of CO₂-taks voor de Ondernemingen, geen verplichte CO₂-emissieplafonds of aankoop van emissierechten, geen aanvullende verplichte energie-efficiëntie- of CO₂-doelen, geen aanvullende besparingsverplichtingen en geen aanvullende CO₂- of energie-eisen.”

De Raad meent dat deze wederprestaties van de Vlaamse overheid zouden moeten beperkt blijven tot het “vrijwaren van maatregelen die rechtstreeks (= op bedrijfsniveau) gericht zijn op het verbeteren van de energie-efficiëntie”. Algemene generieke maatregelen inzake het bevorderen van hernieuwbare energie en de verbetering van de energie-efficiëntie bij de toeleveranciers (transport, energieleveranciers, ...) mogen geenszins door deze convenant onmogelijk gemaakt worden.

Het is voor de Raad bovendien onduidelijk of het engagement inzake vrijstelling van energie- of CO₂-taks geldt voor de Onderneming in zijn geheel, of enkel (voor⁴⁰) wat betreft het energiegebruik in de “betrokken procesinstallaties in de in het convenant opgenomen vestigingen”. Immers kan een Onderneming slechts een aantal vestigingen opnemen in het convenant, maar volgens de huidige bepalingen, toch aanhalen “dat het Vlaamse Gewest had beloofd geen energie- of CO₂-taks op te leggen aan de volledige Onderneming”. Bovendien gelden hier de opmerkingen die de Raad formuleert inzake al dan niet volledige vrijstelling van supplementaire energieheffingen (cfr. paragraaf [40]).

Daarnaast meent de Raad dat het rechtvaardiger zou zijn dat wordt bepaald dat de Ondernemingen geen “individuele” verplichte CO₂-emissieplafonds zou worden opgelegd. De mogelijkheid om te voorzien in een algemeen indicatief plafond voor de deelnemende bedrijven moet immers voor de Raad open blijven (cfr. paragraaf [8]). Tenslotte is het, conform hetgeen de Raad meent inzake de aankoop van emissierechten, beter om te schrijven dat “Ondernemingen geen aankoop van emissierechten zal worden opgelegd bovenop deze die voortvloeien uit art. 6, lid 4.”

[40] **Gedeeltelijke vrijstelling van supplementaire energieheffingen.** De Raad stelt vast dat de Vlaamse overheid zich zal engageren om een volledige vrijstelling van een federale energieheffing te bepleiten voor de bedrijven die de benchmarking- en auditconvenanten ondertekenen (cfr. art. 12, lid 4 dat bepaalt dat “het Vlaamse Gewest alles in het werk zal

38) In heel dit artikel (maar ook op andere plaatsen in het voorontwerp van benchmarkingconvenant) dient “het Vlaams Gewest” verva-

gen te worden door “het Vlaamse Gewest”. 39) Zie voetnoot 6.

40) Zie voetnoot 6.

stellen opdat de bedrijven, die een convenant ondertekend hebben, vrijgesteld zouden worden van de verplichtingen, opgelegd door Belgische of Europese maatregelen, gericht op energiebesparing of CO₂-reductie, analoog aan lid 1”). De Raad is ervan overtuigd dat hiermee diverse nadelen verbonden zijn.

Ten eerste zou een volledige vrijstelling ervoor zorgen dat de milieukost die het aanzienlijk energiegebruik (en daarmee gepaard gaande uitstoot van broeikasgassen) van deze bedrijven met zich meebrengt, slechts zeer gedeeltelijk wordt geïnternaliseerd (enkel wat betreft de “vermijdbare” energieverliezen tijdens de productiefase), wat in strijd is met het beginsel van “de vervuiler betaalt”. Ten tweede zouden op die manier onvoldoende prikkels worden ingebouwd om op de markt energie-intensieve producten en diensten door minder energie-intensieve te vervangen en om te blijven streven naar nieuwe efficiëntieverbeteringen (ook al is de Wereldtop reeds bereikt). Andere sectoren worden trouwens tweemaal benadeeld: zij krijgen geen vrijstelling van energietaks en moeten daarenboven extra opdraaien voor de compensatie van de emissies verbonden aan de volumegroei van de wel vrijgestelde sectoren.

De Raad vraagt dat maatregelen worden genomen om deze nadelen van een volledige vrijstelling op te vangen. Hij vraagt dat bv. wordt onderzocht of het systeem zoals het in het Verenigd Koninkrijk bestaat (waarbij in principe slechts voor maximaal 80 % vrijstelling verleend wordt van de “climate change levy”, naast eventuele vrijstellingen voor “feed-stock-gebonden emissies), ook in België kan worden toegepast, en in welke mate dit de voormelde nadelen zou oplossen.

Dientengevolge pleit de Raad ervoor om het engagement van het Vlaamse Gewest te herformuleren in “Het Vlaamse Gewest zal alles in het werk stellen opdat Europese en Belgische bepalingen inzake energiefiscaliteit, voor de bedrijven die een convenant ondertekend hebben, worden afgestemd met de bepalingen van deze convenanten.”

- [41] **Subsidies tot bevordering van energie-efficiëntie voor ondertekenaars.** Lid 5 van art. 12 van het voorontwerp van benchmarkingconvenant bepaalt dat het Vlaamse Gewest “aanvullende Vlaamse steun tot bevordering van energie-efficiëntie bij de grote energie-intensieve bedrijven [zal] richten op de Ondernemingen die het benchmarkingconvenant ondertekend hebben.”

De Raad stelt vast dat deze bepalingen reeds een (terechte) wijziging bevatten t.o.v. een ontwerpversie van het voorontwerp. Immers werd vroeger in hetzelfde lid bepaald dat het leeuwendeel van de subsidies ter bevordering van het rationeel energiegebruik in het Vlaamse Gewest zouden worden toegespitst op de Ondernemingen die het benchmarkingconvenant ondertekenden. Volgens de huidige bewoordingen van het voorontwerp wordt enkel nog gesteld dat aanvullende steun aan deze Ondernemingen zal worden verstrekt.

De blijvende bekommernissen van de Raad hieromtrent situeren zich op volgende gebieden:

- 1) de Raad is van mening dat de verplichtingen die het Vlaamse Gewest in het benchmarkingconvenant aangaat ten opzichte van de contracterende partijen reeds indirect een

vorm van “staatssteun” of subsidie inhouden. Het ligt bijvoorbeeld in de bedoeling van het convenant om bedrijven die de convenant afsluiten (al dan niet volledig) vrij te stellen van een eventuele federale energiebelasting. Als bedrijven daarbovenop nog eens een rechtstreekse subsidie ontvangen voor de financiering van maatregelen die zij overeenkomstig de convenant dienen te nemen, dan is volgens de Raad sprake van een “dubbele” subsidiëring. Dat is voor de Raad onaanvaardbaar;

- 2) de Raad meent dat subsidies tot bevordering van het rationeel energiegebruik ook (vooral) nodig zullen zijn om particulieren/kleinere bedrijven aan te zetten tot het uitvoeren van investeringen; de Raad wenst niet dat hierop moet bespaard worden om grote kapitaalcrachtige bedrijven te subsidiëren voor het uitvoeren van (binnen 5 jaar terug te verdienen) rendabele investeringen, en dit zeker niet omdat de financiering van het REG-beleid in Vlaanderen nog steeds niet gegarandeerd is.

3.11. Artikel 15 – Evaluatie

- [42] **Bepalingen inzake vermindering van overige broeikasgassen.** Lid 2c van artikel 15 bepaalt dat bij de op 1 juni 2004 verrichte evaluatie aandacht zal besteed worden aan “de vraag of en zo ja hoe sprake kan zijn van de uitwisseling van verplichtingen voortvloeiend uit dit convenant met bijkomende verplichtingen ten aanzien van de vermindering van overige broeikasgassen.”

De Raad is van mening dat deze convenant uitdrukkelijk en exclusief moet gericht zijn op het verbeteren van de energie-efficiëntie. De verplichtingen die voor het Vlaamse Gewest voortvloeien uit deze convenant, mogen alleszins het beleid inzake de aanpak van andere broeikasgassen niet hypothekeren (zie paragraaf [39]). De verplichtingen die voor de bedrijven voortvloeien uit deze convenant, zouden volgens de Raad in principe ook niet “gesubstitueerd” mogen worden door inspanningen ten aanzien van andere broeikasgassen. Indien de uitwisseling van verplichtingen uiteindelijk toch zou worden mogelijk gemaakt, dan meent de Raad dat dit onder strikte voorwaarden dient te gebeuren.

- [43] **Maatschappelijke inspraak.** Artikel 16, leden 1-5 bepaalt dat de Commissie Benchmarking 4-jaarlijks (en voor het eerst op 1 juni 2004) de uitvoering en werking van dit convenant evalueert. De Commissie stelt van deze evaluatie een verslag op dat nadien algemeen verkrijgbaar is. Op basis van deze evaluatie kunnen de bij dit convenant betrokken partijen in overleg treden om te bezien in hoeverre de inhoud van het convenant wijziging behoeft.

De Raad bemerkt geen maatschappelijke inspraak bij de evaluatie (en eventuele wijziging) van het convenant. Hij meent dat elk voorstel tot wijziging, dat de Commissie Benchmarking op basis van de voornoemde evaluatie wil doorvoeren, op zijn minst voor advies zou moeten voorgelegd worden aan de Energieraad Vlaanderen (opgericht op basis van het voorontwerp CO₂/REG-decreet).

3.12. Artikel 18 – Opzegging

- [44] **Modaliteiten.** De Raad meent dat de bepaling in art. 18, lid 2 (i.c. het ontbreken van de evaluatie) geen aanleiding mag geven tot een éézijdig opzeggen van het convenant. Bovendien meent de Raad dat bepalingen moeten voorzien worden waarin ook de Vlaamse overheid het benchmarkingconvenant kan opzeggen.

3.13. Artikel 19 – Sancties

- [45] **Sanctie bij niet-naleving.** De Raad meent dat bij niet-naleving van de voorwaarden van het convenant, de voordelen die voor het betrokken bedrijf voortvloeiden uit de tegenprestaties van de overheid (art. 12) met terugwerkende kracht zouden moeten worden teruggevorderd.